Ut questionibus. Tria facit fm Jo.mo. Primo ponit pemiū. Scdo statutū. Tertio tacite qōni rñdet. scda ibi statuimus. tertia ibi: circa. Do.

a ¶ Maliciosam. vt seruirēt. s. parti que eos elegerat quā videbāt succūbere.

b ¶ Imponatur. ad quod pꝛuidere debet iudex. s. de do. ꝛ cōtu. finē. ff. si cer. pe. .l. quidam. Et no. ꝙ hic desideratur acceleratio: quod dic vt dixi. s. de electio. c. vltimo.

c ¶ Electis. simpliciter qꝛ si eēt ibi clausula vos: vł alter vestꝝ vel ꝙ si nō oēs: non pcederet decre. dubitatio: sicut nec in iudicibus: sicut dicam in fi.

d ¶ Legitie. p lr̄as suas vel nūcium litteratorie destinatū vel p iuratum nūciuz qō dic vt. s. de offi. deleg. prudentiam.

e ¶ Diffiniēdum. cū. s. ɔclusuz est ꝙ nō restat nisi ferre sniam .s. de fi. instru. cū dilectus.

f ¶ Impedimēto. ergo tunc stabimus legi: cū hz ipedimētum legitimū: qō rescribere dz collegis vt in predicta decre. prudētiam. de delegato diximus vel pars id corā eis pbare dz.

g ¶ Quos. decernimus totalē ptātem ꝛc. qō sequit.

h ¶ Ciuilis. ff. co. ti. l. si in tres alias est. §. sub. l. itez si vnus ꝛ bona etiā fuit legis cōsideratio que voluit ꝙ pñtia ꝛ cōtradictio nō noceret. sed sic absentia qꝛ forsan ille si psens fuisset traxisset alios in partem suam: ꝛ ē si. cum dicimus ꝙ alias tenet ɔsilium requirere ꝛ non sequi: vt no. s. eo. ti. cum olim: sic dicit decre. ꝙ in electionib⁹ plus nocet contemptus ꝙ̄ contradictio. s. de elec. venerabilē. ꝛ. c. bone. Sed decre. ista voluit illum fingere presentē ꝛ contradicentē vt. j. sequitur ex cōsideratione equitatis que ponit in pnc. ꝛ sic diuerso respectu vtriusqꝫ bona fuit cōsideratio ꝛc. ꝛ est si. qō no. s. de iureiur. cū ɔtingat. s. de rescri. .c. vl. Sed qd dices: nūquid seruabitur hec decre. in foro seculari? Dic ꝙ nō in locis q̄ nō sunt in tpali iurisditiōe eccl'ie: qō dic vt dixi. j. de reg. iu. c. ij.

i ¶ Ptātē. si cōpromittētes dixissent ꝙ si nō oēs ꝛc. hoc possent duo: ꝛ hec decr. supplet ac si ipsi dixissent ꝛ ē sile. C. de rei vxo. act. l. vna. circa principiū.

k ¶ Libere. vñ si nolit iteresse examinationi: nō tenent ipsuz in sententia vocare per hanc litteram. arg. ad hoc. j. de dolo ꝛ cōtu. cum qui. sed dic eum ad omnia citandum. arg. eius quod ibi dicam.

l ¶ Diuina. ad hoc. C. de iudi. pperandū. §. cū autem heremodiciū. s. de dolo ꝛ cōtu. veritatis cum si. j. de eo qui mit. in pos. c. vno.

m ¶ Presente. per hoc dico ꝙ nō est idem in duobus arbitris: qō hic dicitur in tribus: qꝛ si ex duobus vnus se absentat maliciose: alter nō pōt pcedere: qꝛ i tribus duo sunt maior pars. s. c. pxi. Preterea ille absens habet p presente ꝛ cōtradicente: vt h vides. ergo neutrius valet snia. s. de re iudi. c. vlti. Nā tunc valet snia presentiū in hoc casu: qñ valeret eo cōtradicēte: al's nō: ꝛ per hoc dico etiā ꝙ si i cōpromisso hoc actū ē ꝙ nō valeat ipsoꝝ triū arbitroꝝ snia. nisi omnes cōcordent: ꝙ nō habebit locum decre. ista eadē ratione: vnde tunc locū hz hec decre. cum simpliciter sunt assumpti: vt. s. dixi.

n ¶ Circa iudices. ptestatio quedā vł tacite qōnis rñsio. Circa eos ergo dicit ꝙ aut sunt ordinarij. aut delegati. Si ordinarij aut quilibet p se ꝛ insolidum iurisdictionē habet ꝛ tūc pōt alter preuenire. s. de fo. cōpe. c. pe. ꝛ no. s. d ap. vt debitus. aut nō insolidum ꝛ per se sicut in capitulo vel sindico. vel hi qui audiūt causam presbyteri. diaconi ꝛ subdiaconi in his casibus omnes citare debēt ꝛ si due partes sunt presentes sufficit. ff. ꝙ cuiusqꝫ vniuersa. plane. d decre. ab ordi. faci. .l. iij. nisi in predictis casibus vbi certus requiritur numerus. xv. q. vij. si autē. ꝛ. c. felix. de re iudi. nō pōt. aut delegati: ꝛ tunc distingue: aut sunt dati simpliciter. ꝛ tunc vnus sine alio non procedit. s. de offi. deleg. causam matrimonij. aut cū clausula: ꝛ tunc iterū subdistingue. qꝛ aut cū clausula ista: vos vel alter vestrū aut cum illa: ꝙ si non omnes. In primo casu tene quod habes. s. c. lib. de offi. dele. cum plures. In secundo quod habes. s. de offi. deleg. prudentiā. Sed quero: quare ius diuersum iter arbitros simpliciter datos ꝛ delegatos simpliciter datos: vt per superiora patuit. Dic ꝙ ius qō minus dictum est a partib⁹ supplet lex: sic alias. ff. eo. titu. item si vnus. §. principaliter. Judices autem maiori maturitate creātur: vt. s. de rescrip. statutum. ꝛ ideo ius in eis supplere nō vult. Item in iudicibus rigor attenditur: quia clementiores lege eē nō debēt. in auc. de iudi. §. oportet. colla. vi. arbitri aūt prout visum eis est pronūciant ꝛ plerūqꝫ eliguntur amici: ꝛ possunt viles esse: ꝛ ideo ius magis circa illos prouidere ꝛ cōsiderare voluit: vt. s. in prin. decre.

¶ Si ex tribus arbitris vnus noluit examinando vel diffiniendo negocio iteresse: duo pcedere poterūt ac si ille pñs eēt: circa iudices āt antiqua iura seruētur. Jo. an.

Ut qōnibus que plerūqꝫ propter arbitroꝝ voluntariam seu malitiosam[a] abñtiam remanēt idecise: finis celerius imponatur[b]. ¶ Statuimus vt si ex trib⁹ arbitris a ptibus electis[c] eoꝝ aliqs ab alijs legitime[d] requisitus ad examinandum vel diffiniēdū[e] vna cuz eis negociū: super quo in ipsos extitit cōpromissū nō curauerit cessante ipedimēto[f] legitimo ɔuenire: duo pñtes penes quos[g] lz lex ciuilis[h] aliud inuenire videat: totalez eo casu remanere decernimus ptātē[i] possint maliciosa seu volūtaria illius absētia nō obstante dictū examinare negocium ꝛ libere[k] diffinire sicut possent illo pñte: nec volente cū eis in vnā sniam cōcordare: vt sic ipsius abñtia pñtia repleta diuia[l] cū reputari faciat p pñte[m]. ¶ Circa[n] iudices vo ātiq iura volumus imutari.

Explicit liber primus.

Incipit liber secundus.

Rubrica De iudicijs.

Iuris esse. Primo ponit dictum. secundo excipit ibi: nisi. Do.

o ¶ Ambiguum. ambiguū est vbi opiniones sunt ꝛ iura varia videntur. s. de sen. exco. inter alia. Jo. an.

p ¶ Nō videtur. nec est. ff. de ar. quesitum.

q ¶ Delegatum. a contrario sensu videtur secus de ordinario. xxi. di. qlis de his que fi. a prelatis cum apostolica. Sed idē i ordinario fm Ber. nō enim potest compellere partes coraz se venire psonaliter nisi in sequentibus casibus. C. de pcur. .l. vlti. ꝛ ideo de ipso dictuz nō fuit: quia de ipso non dubitatur per predictam .l. sed de delegato pape dubitat q videbat posse idem ꝙ papa quo ad illam causaz. liberum enim est cuilibet p se vel pcuratorem respondere .C. de his qui ad eccl'iaz confu. l. psenti. §. cū aūt .ff. de procur. l. i. j. de iura. calū. c. vlti. de pcur. querelam beneficiū autē iuris nemini auferendū est vt. xxviij. dist. de his .j. de reg. iur. indultum cum suis cōcor. ar. ɔ. ꝙ psonaliter citatus psonaliter venire teneat. s. de do. ꝛ cōtu. cū dilecti. dic ꝙ illud obtinet in papa vt ibi no. ꝛ sic etiā. s. de ma. ꝛ obe. humilis d di la. c. vlti. ꝛ habēt hec locum in causis pcuratorū. In causis vero ecclesie collegij vel vniuersitatis de necessitate interuenit sindicus de iura. calū. in pertractādis. ꝛ. c. seq. fm Ber.

Unno. iiij. in gene. conci. lug.

¶ Judex delegatus nō hns ad h spāle mādatū a papa nō pōt cōpellere partē vt psonaliter corā eo cōpareat nisi ex ratiōabili cā. Jo. an.

Iuris esse ambiguum[o] nō vr[p] iudicem delegatum[q] qui a sede apostolica mandatuz ad hoc nō receperit spāle[r] iubere nō posse alterutrā partiū corā se psonaliter in iudicio[s] comparere. ¶ Nisi cā fuerit criminalis[t] vel nisi pro veritate dicenda[v] vel pro iuramēto calumine[x] faciendo: vł alias iuris necessitas partes coraz eo exegerit psonaliter presentari.

Bonifacius octauus.

¶ Mulieres psonaliter ad iudicium qcūqꝫ cā in iure nō expressa: inuite trahēde nō sunt: sed si necessariū sit ipsarū testimoniū in cā iudex expensis producentis ibit interduz mittet: ꝛ iudex fraudulēter vadēs excōicatus ē. mulieres religiose et volentes extra monasterium suuz ex aliqua causa personaliter ad iudicium trahi non possunt qō cōtra predicta fit est irritum. Jo.

Mulieres quas vagari nō cō

r ¶ Speciale. quia tunc sicut papa id potest ꝛ ipse similiter. s. de pcura. c. penul. cum suis concor.

s ¶ Judicio. de extra iudicium nō dubitatur: ꝛ est si. s. eo. libro de restitutio. in integ. c. ij.

t ¶ Criminalis. intelligas criminaliter intentata. Si enim de crimine agitur ciuiliter: bene interuenit pcurator. s. de pcur. tue de accu. super his vnde tūc personaliter venire compelli nō poterit. Si autem criminaliter intētatur: procurator nō interuenit nisi in casibus. no. ij. q. vi. si quando. ꝛ. s de accu. veniens. Sed querebat hic Ber. si admittatur pcurator in causa criminali: an valeant que facta sunt cum eodēz. Et videtur ꝙ sic si nō opponitur exceptio. C. de pcur. ita demuz. ff. de pcura. filiussa. §. veterani. ꝛ ea que fiūt cum falso pcuratore valent per cōsensum. ff. de iudi. licet. ff. rē ra. ha. l. iij. §. falsus. Sed contra videtur. quia cōtra legez actum est. ff. d pub. iudi. l. penul. §. ad crimen. ꝛ. v. q. iij. §. in criminalib⁹. dicebat Ber. ꝙ valet qō cum eo actum est p prima iura: ex quo nō fuit obiectū. Judex tamen talem procuratorem ex officio suo potest ꝛ debet repellere. s. de exceptio. exceptionem. cū suis concordan. ꝛ. j. de accus. cum. p. nec obstat si iudex debet repellere. ergo non valuit iudiciuz: vide instantiam in excommunicato per predictam decre. exceptionem. j. de excepti. pia. ꝛ cum Bernardo concordat Guilielmus in speculo de procurato. §. i. versi. sed pone ꝙ in casu tali.

v ¶ Dicenda. puta prestando iuramentū de veritate: qō solum olim prestabat in spiritualibus: hodie secus. j. de iura. calū. c. i. in fi. ꝛ differt in eo a iuramento calūnie: qꝛ per illud respondetur de eo ꝙ credit ꝛ estimat. C. de iura. calum. l. ij. §. sinautem. per istud iuramentum de veritate respondetur vt littera sonat. s. de elec. dudum. ij.

x ¶ Calūnie. ꝙ pncipales psone prestare debent. C. de iura. calū. auč. pncipales ꝛ. j. de iura. calū. in ptractādis qō verum est nisi procurator habeat ad id speciale mandatum. j. de iura. calum. c. vlti. in quo casu dicam ꝙ delegatus pncipalem ad iurādum cōpellere nō poterit cum ibi tunc nō sit iuris necessitas d qua sequitur: nisi forte principalis iustior sit ꝙ̄ pcurator: ꝛ natura cause hoc reqrat. vel sciat melius veritatez: vt. C. de pcur. l. vlti. ꝛ facit ad hoc. s. de pcura. si quem in fi. eo. lib.

Mulieres. Primo ponit prohibitionem mulieribus in genere. secūdo ibi: sed cum puisio hīnēbris circa ipsarum testimonia cū certa phibitione ꝛ pena. tertio phibitio circa religiosos ibi. Ceteruz. quarto decretum ibi: decernimus. Do. Ista decreta. Bonifacij extrauagā. erat qa edita ante compillationem huius sexti libri. Jo. an.

uenit: nec virorum cetibus immisceri[a] auctoritate litterarum[b] sedis apostolice vel legatorum[c] ipsius: aut alia[d] quacunqz ad iudiciuz personaliter euocari vl trahi inuitas[e] causa ferēdi testimonium: aut alia qualibet que in iure non exprimit[f] prohibemus[g]. Sed cum necessariū[h] fuerit testimoniū earūdem iuder expensis partis producentis[i] easdem tabellionem aut aliam personam idoneam[k] ad eas transmittat: vel si forte talis casus occurrerit quo iure[l] prohibente receptio testium alteri cōmitti nō possit iuder tunc proper hoc personaliter ad illas accedat[m]: aut si talis sit psone[n] iudicantis conditio: q̄ id p ipsum non deceat fieri vel nō possit[o]: mittat[p] ad eas prouiso q̄ casus huiusmodi videlz vt iuder vadat personaliter non fingat[q] nec fraus interueniat ī hac parte. Alioquin fictor hmōi vel fraudator ipso facto sententiam excōmunicatiōis īcurrat[r].

Ceterum femine religiose presertim que debent sub clausura morari[s] extra suum monasteriū vel clausuram non vocentur ad iudiciuz: vel trahantur ex quauis causa[t] personaliter: etiam si ad hoc volūtas accederet earundem[v]. Decernimus quoqz: vt ipso iure irritū sit ꝛ inane si quid contra p̄missa contigerit attentari. Idem.

Maior.xiiij.an.p se ꝛ p̄curatorez potest agere ꝛ defendere causam spiritualem: minor.xiiij.per se non agit. sed per procuratorem vl per procuratorem datuz auctoritate ordiarij ecclesiastici iudicis: ꝛ etiam delegati dati ad causas illas: filiusfamilias sine p̄ris assensu agit causam spiritualem. b.d. Joan.

Si annū[x] quartūdecimum[x] tue peregisti etatis in beneficiali b[y] ꝛ alijs causis spiritualibus[z] necnon ꝛ dependentibus[τ] ab eisdem ac si maior.xxv.ann.? existeres ad agendum defendendum per te vl per procuratorem quez ad hoc cōstituendum decreueris admitti debebis[ϝ]. Si vero infra quartum decimum annuz existas: per te agere aut defendere non poteris[a] sup ipsis: sed vel per tuum ep̄m vel p officialem eiusdez[b] tibi curator dabitur ad lites[c] huiusmodi[d] exercendas. aut tuipse si maior infante[e] fueris cum auctoritate alterius[f] eorūdem procuratorez ad eas poteris deputare. Delegatus etiā apostolice. ꝛ subdelegatus ab eo[g] tibi si non habeas curatorem[h] dare valeant: vel auctoritatem constituendi procuratorem[i] prestare ad illas causas vel lites dumtaxat que coram ipsis fuerint ventilande[k]. In huiusmodi[l] quoqz litibus siue causis quanquam in potestate patris existas: nec alias absqz ipsius assensu in iudicio regulariter[m] esse possis: eius: cum ōbis se intromittere nō habeat[n]: nequaquaz requiri debeat. ar. j. pri. rñ. nisi forte ratione persone puta si clericus esset.

a Immisceri. periculosa est. n. seruū cōmixtio. xviij. q. ij. diffinimus.
b Litterarū. generaliū itelligas: puta qbus cā cōmittit: si. n. spāliter expressum esset in litteris q̄ mulier trahi posset: secus ad hoc. s̄. c. proxi.
c Legatorꝫ: vel delegatorꝫ multo magis: ad h. s̄. de rescrip. statutū.
d Alia. puta ordinaria vel delegata ab eo.
e Inuitas. volētes. ergo possunt: ꝛ in hoc differunt religiose: vt. j. sequitur.
f Exprimit. s̄. c. pri.
g Prohibemus. nomeliorem conditionem mulierum q̄ mariū. ad idem. s̄. de sen. excō. mulieres. ꝛ. c. ea noscit. s̄. ō pigno. ex litteris. Interdū est deterior: quod dic vt no. s̄. de pe. ꝛ remis. noua. quedā. ad hoc. ff. de regu. iur. l. ij. Interdum par vtriusqz causa ꝛ de his no. in specu. de procu. §. i.
h Necessarium. qz nō sunt alij qui veritatē sciēant: vel non ita bene sciunt. xiiij. q. ij. q̄q̄.
i Producentis. iiij. q. iij. venturis. s̄. eodez li. de rescrip. statutū. ꝛ. C. de testi. quoniam. sicut ergo producens tenetur expensas ministrare testi producto: ita ꝛ tabellioni vel iudici q ad eas vadit: vt hic vides.
k Idoneam. presbyterum vel alium virum honestum coram quo iurent: ꝛ ibi etiam erit tabellio: ꝛ citabitur pars aduersa vt vadat visura eas iurare: vt. s̄. de testi. c. ij.
l Iure prohibente. vt in criminali criminaliter intentata: vt in auē. de testi. §. ꝛ qñ. ꝛ. §. hec omnia: ꝛ. C. de fide ītrumentorū: auē. apud eloquentissimum.
m Accedat. exp̄ēsis p ducentis vt supra non enim in hoc casu credo locum habere decre. s̄. eodē li. de rescrip. statutum. §. insuper.
n Persone. puta ep̄s vel superior ppter reuerētiā ipsi? pōtificalis officij: ad mulierculam eos ire nō decet: ad hoc. s̄. de offi. or. c. i. e. li.
o Possit. puta ratione infirmitatis: vel forte loci in quo morat mulier vel alia similia.
p Mittat. tabellionē vel psonam idoneam: vt dictum est. s̄.
q Fingat. vt iuder posset dominā visitare faciebat cā notari in testē.
r Incurrat. nō reseruat absolutionē. ergo alijs cōcedit de sen. excō. nup.
s Morari: vt. j. de statu regū. c. vno.
t Causa. videl nec seruare tenet decre. Nicolai quo ad psonalem cōparitionem: vt. s̄. eo. lib. de elec. indēnitatibus. §. sed cum eas.
v Earūdem. no. q̄ non potest quis renūciare iuri suo: ad idem. s̄. de foro compe. si diligenti. ꝛ quod ibi no. de sen. excō. contingit. Multos tales casus quere per Hccur. C. de pactis. si os in cōscribēdo. ꝛ. ff. de pac. l. pactum inter heredes. ꝛ per Gof. de regu. ad apostolicam. Sepe etiam procurarent moniales se ad iudiciū euocari vt claustrum exirent. ad idem. s̄. de senten. excōmu. relatum.

Annum. Prima pars tractat de minore. Secunda de filiofamilias ibi: in huiusmodi. Et prima iterum subdiuidit: qz primo tractat de minore quindecim qui est maior quatuordecim. Secunda ibi. si vero de minore quatuordecim q est minor vel maior septēnio. Jo.

x Si annum. etnanauit hec decre. ad declarationem eorꝫ que no. Ber. s̄. de resti. spo. ex pte. ꝛ de eta. ꝛ qualita. ex ratione. ꝛ Gof. Jnno. ꝛ Posti. e. ij. c. indecorum. ꝛ. s̄. de p̄cu. accedens.
y Quartūdecimū. in mare hoc intellige in muliere. xij. ꝛ sic ītellige predictam decre. de resti. spo. ex parte ꝛ pbatur. s̄. eo. lib. de elec. indēnitatib? i. rñso. s̄. de spon. impub. cōtinebatur. Jo. an.
z Spiritualibus. puta matrimonio ꝛ similibus.
τ Dependentibus. vt dote que dependet a matrimonio: de dot. post diuor. resti. capitulo tertio.
ϝ Xrv. an. sine curatore: sicut maior.
a Debebis. in matrimonio hoc erat expressum in predicta decreta. ex parte. Sed quia quidam dicebant id speciale in criminali matrimonio. ideo emanauit hec lata constitutio. sed quod idem esset in spirituali probatur per decreta. de electio. dudum. i. de reg u. postulasti. ꝛ hoc facit: qz huius voluminis cōpilatores de tutelis ꝛ curis non posuerunt tanq̄ de materia nobis nō multum necessaria. ꝛ aduerte quia quod h dicitur quidam tenebant indistincte. Jnno. dicebat q̄ debebat dari curator ſm qō in versicu. sequen. de minore. xiiij. dicitur. Posti. autem suo capite ꝛ quadam similitudīe distīguebat inter maiores. xvij. an. vt tunc haberet locum prima opinio: qz talis prodire pōt in publicum. iij. q. vij. §. tria. ad hoc. s̄. eo. lib. de p̄cura. qui generaliter in fi. vel. xviij. ſm ea q̄ no. de offi. delega. cum vicesimum ꝛ minores. xvij. vt tunc habeat locum opi. Jnno. ꝛ hāc viam mediam dicebat tenēdaz argu. de offi. delega. querenti. hec no. de eta. ꝛ qualita. indecorum. ꝛ in summa eiusdez titu. §. etas. sed reprobatur hec opinio. vt hic vides. Jo. an.
b Eiusdem. nō enim sufficit: immo nec requiritur patris auctoritas: non enim de patrimonialibus tractamus in quibus id locum habet. C. de bo. que lib. non oportet. ꝛ. l. cum nō soluz. ꝛ. j. in fi. c. nec imperatoris vel alteri? iudicis secularis cū spiritualis ꝛ ecclesiastica sit causa. xcvi. distin. bene quidem. s̄. de iudi. at si. ꝛ de arbi. contingit. arg. ff. ad trebel. ille a quo. §. fi. ꝛ. l. seq.
c Ad lites. ad hoc. C. de cur. in ll. dan. per totum. C. de cur. fu. l. fi. in prin.
d Huiusmodi. s. spirituales quasi de tēporalibus nō dependentibus se intromittere nō debeat. ar. j. pri. rñ. nisi forte ratione persone puta si clericus esset.
e Infante. i. in septēnio. s̄. de despō. impuber. Ifas. ꝛ. c. accessit: minor. n. etas ignorat qd videat. C. de fal. mo. l. i. in fi. Sed vices quā cām spirituale pōt tractare minori infante: matrimoniū enim vel sponsalia ꝛ trahere nō pōt: vt in p̄dictis iuribus: beneficium ecclesiasticū habere nō potest: vt no. s̄. de prebē. sup inordinata. Qualis ergo erit h cā: forte dispensatione pape adeptus est beneficiū de quo agit vel defendit: vel forte repetit vel ab eo repetūtur vsure: vel dicit natus de illegitimo matrimonio: de or. cog. tuam. vel his similia.
f Alterius. episcopi. s. vel officialis.
g Ab eo. delegato ordinarij. nō dicit q̄ ordinari? hoc delegare nō possit ad hoc. ff. de offi. p̄con. l. nec quicq̄. §. vbi decreto. ꝛ super hoc vide qō no. s̄. de resti. in inte. c. pe. ꝛ qō viri. s̄. de offi. vica. licet.
h Curatorem. forte generaliter vel specialiter ab ordinario datum.
i Procuratorem. cum est maior septēnio: vt. s̄. ver. pri.
k Ventilande. delegata enim eis causa ꝛ omnia delegata videnē sine quibus causa ꝛē. de of. deleg. preterea.
l Huiusmodi. s. spiritualibus ꝛ dependentibus.
m Regulariter. ꝛ hoc hz locū etiā in maiore. C. de bo. que lib. cum oportet. l. cum non solum. ꝛ est hoc verū suo nomine: secus si sit alterius p̄curator. s̄. c. li. de p̄cura. qui generaliter. ii. rñ. ꝛ. ff. de mino. cum mandato. Ideo autē dixit regulariter: qz casualiter ꝑ: sicut in castrensi peculio in quo etiā ꝑ patrem agit. ff. de iudi. nulla lis. item cū impetrat veniam etatis dūmodo sit maior. xx. C. ō his q ve. eta. impe. l. ij. ꝛ in momentanea possessione. C. qui legi. perso. l. vlti. itē cum agit de thoro violato. ff. de adul. si maritus. §. lex iulia. ꝛ interdicto de libero homine exhibendo. ff. de lib. ho. exhi. l. iij. §. si mulier. item ſm canones videtur q̄ indistincte cōqueratur filius de parte. s̄. de spon. nō est. ij. q. vij. queritur vbi de hoc. ꝛ. xxiij. q. iiij. si ecclesie. item in casu. ff. de iudi. si longius. In his ꝛ similib? minor ꝛ in potestate constitutus agit.
n Habeat. habet enim locum illa regula in patrimonialibus: vt. s̄. diri.

bit assensus.

Rubrica De foro competenti.

Innocentius.iiii.

¶ Archieps omisso appellatiõis articulo vel per viã querele de causa subditoꝝ suffraganeis etiã ipsius consentientibus non cognoscit h.d. vsqȝ ad.§.neqȝ.do.

Romana[a] ecclesia ꝛ ĩfra: nec appellationis articulo ptermisso nec alias ẽt cũ minime appellatũ extiterit[b] remeñ[c]. archieps vl' ei⁹ officiales de cãis clicoꝝ[d] tãq̃ȝ iudices[e] lȝ in ipsos ijdẽ clerici de facto[f] consentiant: absqȝ diocesanoꝝ suoruȝ voluntate cognoscant. ¶ Neqȝ[g] suffraganeorum remensis ecclesie subditos ipoꝝ delegationem suscipere[h] vel sñias ꝛ precepta[i] exequi aut in causis per ap. deuolutis ad eos testimoniũ: nisi aliud in his tribus de ꝯsuetudine[k] obtineãt: phibere cõpellãt. ¶ Nec ẽt[l] suffraganeoꝝ ipoꝝ officiales[m] aut archidiaconos archipsbyteros: ꝛ alios inferiores prelatos suffraganeis eisdẽ subiectos: dũmõ aliud eis ꝯ̃ria cõsuetudo non tribuat: nec subditos suffraganeoꝝ ipsoꝝ sup salarijs[n] aduocatoꝝ ꝛ ꝓcuratoꝝ[o]: in cãis[p] q̃ in remẽsi vẽtilanẽ curia cogãt q̃relãtib⁹ ĩ sua pñtia rñdere[q]. ¶ Contrahẽtes[r] vo aliaꝝ[s] dio. sup ꝯtractibus initis ĩ remeñ. dioce. ab eisdeȝ nisi inueniant ibidẽ trahere corã se nõ debẽt ĩuitos[t]: lȝ in possessioneȝ bonoꝝ q̃ ibi hñt ẽt cũ alibi copiã sui faciunt si coꝝ[v] auctoritate citati cõparere ꝯtẽnãt: possint missioneȝ facere ꝯ̃ eos: vel si forte maliciose se ipsos occultẽt. ne citatio perueniat ad eosdem decernere faciendam ĩ possessionem bonoꝝ que in alia ẽt dioces obtinere noscuntur[x]. sed tũc loci diocesanus ad denunciationẽ ipsoꝝ[y] faciet[z] huiusmodi missionẽ. ¶ Nec clericos[ꝛ] suos mittat ad suffraganeoꝝ ipsoꝝ dioces. pro iniendis[ꝯ] vel recognoscendis[ꝭ] cõtrahentibus corã ipsis: nec eorũdẽ suffraganeoꝝ subditos compellant corã se occasione huiusmodi[a] iuri stare. Neqȝ põt archieps ipe in suoꝝ suffraganeoꝝ officiales[b] ꝛ subditos ꝓ eo q. vocati ab ipso nolunt querelantibus in sua pñtia rñdere ecclesiasticam exercere censuram.

Bonifacius octauus.

¶ Iudex secularis qui vult clericum cõpellere ad debita etiã liqda soluenda per ecclesiasticum iudicẽ desistere compellatur. Jo.an.

Seculares iudices quilȝ ipsis nulla[c] cõpetat iurisditio ĩ hac parte psonas ecc'iasticas[d] ad soluẽdũ debita: sup qbus coraȝ eis[e] contra ipas eaꝝ[f] exhibent lr̃e: vl' ꝓba

a Romana. Nec ẽ solẽnis decre. ꝛ hȝ nouẽ dicta circa foꝝ cõpetẽs vel incõpetẽs ñm Host. ꝛ Jo.an. Prĩo enĩ ponit duo. scđo ibi: neqȝ. tria ponit. tertia ibi: nec ẽt ponit duo. quarta ibi: ꝯ̃hentes vnuȝ. quinta ibi: nec clericos. ponit alia tria. Domi. Licet p appellationẽ ad archiepm causa deuoluaẽ ꝛ de cã cognoscere possit: tñ de pncipali qõne cogscere nõ põt: nisi pri⁹ de appellatione cognoscaẽ etiã ptibus cõsentientib⁹ sine voluntate suffraganei: ꝛ q: in hoc casu pinde ẽ ac si sine volũtate suffraganei per simplicẽ querelaȝ cognosceret qđ ñ põt facere. ꝯ̃. eo. li. de offi. or. c. i. ꝛ sic fraus fieret illi cõstitutioni: ꝛ h̃ itelligẽ cũ appellaẽ añ sñiam. Naȝ qñ appellaẽ a sñia iudex appellationis statim de pricipali cognoscat: de h. ꝯ̃. de ap. vt debitus in glo. pe. ꝛ p hoc probatur opi. Host. q no. ĩ. e. li. de ap. cordi. ꝙ illa decre. locũ hȝ spãlit in papa. ĩ archiepo enĩ locũ nõ hȝ: vt hic vides: sic ẽt soluiẽ cõtrariũ illius decre. ad istã satis tamẽ videẽ ꝙ in quolibet inferiori a papa locũ ẽt habeat decre. illa q̃ p simplicẽ q̃relã possit adiri: ꝛ sic posset itelligi opi. Inno. vt ibi dicam.

b ¶ Extiterit. ꝛ sic addiẽ p simplicem querelam.

c ¶ Remeñ. vel alius quilibet de offi. or. c. i. ꝯ̃. eo. li.

d ¶ Clericoꝝ. in laicis secus q: priuatoꝝ cõsensus ꝛc. C. de iurisdi. om. iu. priuatorum.

e ¶ Judices. bñ dicit: q: tãq̃ arbitri hoc possent ẽt sine epoꝝuȝ ꝯsensu sicut quilibet alij cũ hoc phibitũ nõ sit: ad hoc de arbi. cũ tempore. ꝛ. c. dilecti.

f ¶ De facto. q: de iure nõ possũt ĩ iudicẽ nõ suũ. ẽt ecc'iasticã psonã. ꝛ si als pñt iurisditioni sine ꝓprij epi cõsentire licentia. ꝯ̃. e. significasti: vbi de hoc.

g ¶ Neqȝ. Archieps subditum suffraganei nõ põt cõpellere cãs delegatas ab eo suscipe suas sñias exequi vel testimoniũ ĩ causis ad eũ deuolutis ꝓferre nisi consuetudo aliud disponat. h. d. vsqȝ ad. §. nec etiam. Do.

h ¶ Suscipe. bñ põt archieps cãm vl' executionẽ sñie delegare subditis suffraganeoꝝ suoꝝ. ſȝ ad illa suscipiẽda illos ĩuitos ꝯpellere ñ põt: nec põt cõpellere illos vt ferãt testimõiũ ĩ causis ad ipȝ p appellationẽ deuolutis nisi ĩ his casib⁹ aliud ĩducat ꝯsuetudo: qđ ergo fiet mãdabit suffraganeo vt subditum cõpellat ad testimoniũ ferendũ in causa illa sicut in alijs casibus. ꝛ de hoc. ꝯ̃. de offi. or. c. pastoralis. Idẽ est ĩ quolibet iudice. vt si õ illa ciuitate petanẽ testes: iudex cause ad iudicẽ loci mittat vt testes recipiat: ꝛ ad iudicẽ attestationes remittat. C. de. fi. istru. l. iudices. Et no. ꝙ nõ eãdem iurisditionẽ hȝ iudex in accessore quã in pncipali sed illud q: in subditos suffraganeoꝝ iurisditionẽ ñ hȝ vt ĩ pn. decre. pastoralis

i ¶ Precepta. vt q: aliquẽ citari mãdat: vel his similia.

k ¶ Cõsetudine. ꝯsuetudo ergo ĩ his iurisditionẽ tribuit. ad idẽ. ꝯ̃. e. lib. de offi. ord. c. i. de fo. cõpe. cũ contingat. ꝯ̃. eo. li. de cõsue. c. iij. cũ si.

l ¶ Nec etiam. Archieps ꝯ̃ officiales vel prelatos suffraganeoꝝ cõsuetudine aliud nõ disponẽte nec ꝯ̃ subditos eoꝝ sup salarijs aduocatoꝝ ꝛ ꝓcuratoꝝ causarũ fori archiepi iudex cõpetens est. h. d. vsqȝ ad. § cõtrahentes.

m ¶ Officiales. lȝ. n. ĩ epm iurisdictionẽ habeat nõ tñ in officialẽ: vt. ĩ. in fi. c. vl'.

n ¶ Salarijs. taxata erãt olim ista salaria p decre. de postu. ꝓperãdũ quã hodie nõ habem⁹. ꝛ de istis salarijs habes. C. õ suffra. l. vna. C. mã. salariũ. ꝛ qua actione petanẽ. C. man. l. i. in vlti. glo. ff. eo. l. salarium.

o ¶ Procuratoꝝ. ꝯ̃. ꝓcuratoris officiũ dȝ esse gratuitũ: ꝛ si aliqđ recipiat contra bonos mores facit: ꝛ redẽptor litis esse cẽsetur. C. de ꝓcu. litẽ. C. mã. si ꝯ̃ licitum. ff. man. si vero nõ remunerandi. §. vlti. ſȝ leges ille loquũtur qñ paciscieẽ vt habeat certã ptem ei⁹ de quo ẽ qõ: qđ illicitũ est hic õ salario loqtur qđ datur ꝓ remuneratione laboris: qđ licitũ est: vt hic. ꝛ. ff. man. l. salarium.

p ¶ Causis. lȝ enim iurisdictionẽ hẽant ĩ causis: nõ tñ in psona rõne salarioꝝum ipsoꝝ. cũ alia sit cã. ar. ꝯ̃. C. de iudi. ꝓperãdũ. §. proculdubio. vbi diciẽ ꝙ ꝓpter salariũ aduocatoꝝ nõ debet cause fieri dilatio: ſȝ illud in ordinario loqtur.

q ¶ Rñdere. No. ergo ꝙ rõne ꝯ̃tus nõ sortiẽ qs forũ. Cõtra. ꝯ̃. e. c. vlt. cũ suis cõcor. So. hic de ꝯ̃tu loqtur inito in ciuitate suffraganei: puta cũ hoñ. q appellauerat secũ duxit aduocatũ Rauẽnam: ꝛ sic ꝯtractus rauẽne init⁹ nõ fuerat. vl' dic ꝙ locũ hȝ qñ ibi nõ inueniẽ. Uel dic verius ꝙ õ ꝯtractu loquitur quẽ qs celebrat vt viator: vt tunc ibi ꝯueniri nõ possit: duruȝ enĩ esset vt quocũqȝ loco nauiget. vel delatus sit rñdere teneaẽ. ff. de iudi. l. heres abñs. §. nam vbi sic venit. ꝛ hec vera nisi se ibi ꝓmiserit soluturos: tũc enim suscipere cõpellerẽtur iudiciũ cũ ibi ꝛ vbi domiciliũ hñt valeãt cõueniri. ff. de iudi. l. heres absens. §. itẽ sciẽdũ. ꝯ̃. e. dilecti. ibi. n. ꝯ̃trisse videẽ: vbi se soluere obligauit. ff. de act. ꝛ ob. l. ꝯ̃trisse. ꝛ cõtractũ nõ vtiqȝ eo loco intelligiẽ quo negociuȝ gestum ẽ: sed quo pecunia est soluẽda. ff. de re. auc. iudi. pos. l. iiij. ꝛ reprobari videnẽ due opi. doctoꝝ legũ quoꝝũ qdã dixerunt ꝙ rõne ꝯtrac⁹ viatoꝝ rñdere compellitur si ꝯueniatur priusq̃ inde discedat. Alij directe dixerunt ꝯ̃. s. ꝙ cõueniri nõ posset priusq̃ inde discedat: sed poterit si illuc postea reuertaẽ. Ne opi. hic tollũtur: cũ dicatur indistincte ꝙ rñdere nõ cogitur. Nec ob. ff. õ iudi. l. ij. §. oẽs. ꝛ. §. plane. vbi probari videtur iste opi. quia ĩ roma speciale est ꝙ ibi dicitur que communis est oĩum patria. ff. ad muni. roma. ꝛ. ꝯ̃. e. c. vlti.

r ¶ Contrahentes. Archieps nõ compellit inuitos contrahẽtes aliarũ dioce. ĩ sua ꝓpria coram se respõdere nisi ibi ĩueniant: sed si citati nolunt cõparere vel maliciose se occultant ne citẽtur: in bonis ipsoꝝuȝ sue dioce. potest missionẽ facere vel ĩhabili satis decernere faciẽdã p ordinarios locoꝝ. h. d. vsqȝ ad §. nec clericos. domi. dixit hic Bar. brix. glo. positam. ꝯ̃. e. c. vl. sup verbo contractus. intelligẽdam ñm qđ diciẽ in isto. §. ꝛ itellige istũ. §. in cõtractu quẽ qs celebrat tã ꝙ domiciliũ hñs: vt cũ ibi pgulã hẽat vel armariũ als ꝯ̃diceret. ꝯ̃. eo. §

s ¶ Aliarum. de prouincia vel extra prouinciam.

t ¶ Inuitos. dicebant enim quidã ꝙ remitti debebãt sicut in criminib⁹ cũ in hoc parificẽtur: in auc. vt oẽs obediãt iudi. col. v. in. ij. col. ꝯ̃. In delictis aũt hic seruaẽ in auc. vt nulli iudi. §. si qs vo. ꝛ. §. se. colla. ix. Alij dicebãt ꝙ si aberat latitãdi aĩo iudex vbi reperiebaẽ tenebaẽ remittere als debent possideri bona: expeditum est vt hic vides.

v ¶ Eorum. archiepiscopi vel officiales.

x ¶ Noscuntur. ipsi cõtrahentes. dicebãt qdam ꝙ nullo casu iudex hoc decernere poterat quoꝝ h̃ reprobatur opi. ꝛ de hoc p Host. in summa. e. ti. §. ij. ver. item ratione cõtractus.

y ¶ Ipsorum. archiepiscopi ꝛ officialis.

z ¶ Faciet. ad idem. ꝯ̃. eo. postulasti.

ꝛ ¶ Nec clericos. Non potest archieps suos clericos mittere ĩ dioce. suffraganei vt corã eis fiant ꝯ̃tus vel iam facti approbent. nec si facti vel approbati sunt coram illis possunt suffraganeoꝝ subditos coram se litigare cõpellere sup illis nec excõicare suffraganeoꝝ officiales vel subditos si nolũt litigare coram ipso. h. d. Et ñm Jo. mo. ter. quattuor facit. nam ponit regulam ꝛ ꝓuisionem annectit ibi: lȝ: quã ampliat ibi: vel si: exceptioni prouidet ibi. sed tunc. Jo. an.

ꝯ ¶ Pro iniendis. i. faciendis vel incipiendis.

ꝭ ¶ Recognoscendis. tangit cõsuetudinẽ francie vbi fiunt tales recognitiones. ꝛ cõcor. ad hoc. ꝯ̃. de iurepatro. relatum.

a ¶ Huiusmodi. q: s. inierũt vel rogauerũt ꝯ̃tum coram illis.

b ¶ Officiales. lȝ. n. idẽ sit consistoriũ epi ꝛ officialis sui: vt. ĩ. de abol. romana. nõ tñ iurisditionẽ hȝ in officialẽ epi: vt. ꝯ̃. e. §. ij. ꝛ. iij.

Seculares. Diuidi nõ põt: q: claudiẽ vnico contextu. do. Fuit tracta de fi. decreta. extrauagãtis q̃ incipiebat: q: cõtingit.

c ¶ Nulla. obsequẽda. n. est eis necessitas nõ auctoritas impetrãdi. xvi. di. c. i. de cõsti. ecclesia. de re. eccle. nõ alie. cum laicis. cum si.

d ¶ Ecclesiasticas. etiam si ordinem clericalem nõ habeant: vt religiosi ꝛ conuersi. xij. q. i. duo sunt.

e ¶ Eis. secularibus iudicibus.

f ¶ Earum. personarum ecclesiasticarum.